

Живченко К. В.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Екологічна безпека як складова державної політики України

Законом України «Про охорону навколишнього середовища», відповідно до ст.50, зазначено, що екологічна безпека – це такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [1]. Екологічна безпека розглядається у двох аспектах. Як суб'єктивна категорія вона проявляється у процесі реалізації суб'єктивного права громадян на екологічну безпеку шляхом регулятивного та охоронного методів. З іншого боку — це об'єктивно існуюча система правового забезпечення екологічної безпеки, за допомогою якої регламентується екологічно небезпечна діяльність, режим використання природних ресурсів, охорона довкілля, попередження погіршення екологічного стану та виникнення небезпеки для природних об'єктів і населення. Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням широкого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів [1]. Забезпечення вимог екологічної безпеки в Україні здійснюється завдяки отриманій інформації засобами системи моніторингу навколишнього природного середовища, основними завданнями якого є:

- довгострокові систематичні спостереження за станом довкілля;
- аналіз екологічного стану довкілля та прогнозування його змін;
- інформаційно-аналітична підтримка прийняття рішень у галузі охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки;
- інформаційне обслуговування органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також забезпечення екологічною інформацією населення країни і міжнародних організацій [2].

Сьогодні в Україні функціонування державної системи моніторингу вважається неефективним, що зумовлено низьким рівнем уніфікації нормативно-методичної бази, технічного забезпечення та взаємодії суб'єктів моніторингу, а також недостатнім фінансуванням робіт. Головними недоліками, що зумовлюють низьку ефективність функціонування системи моніторингу, є:

- відсутність єдиної стратегії комплексного розвитку державної системи моніторингу;
- відсутність єдиної системи спостережень;
- недосконалість принципів централізованого управління;
- застаріле технічне та методичне забезпечення спостережень;
- відсутність сучасного технічного оснащення центрів системи моніторингу в більшості регіонів [2].

У світовій і національній практиці використовуються законодавчо встановлені поняття, як «екологічна політика», «екологічні програми», «екологічна експертиза», «екологічна безпека». Поняття «екологічне управління» ще не набуло свого сталого значення й повсюдного визнання [3]. Екологічне управління є процесом підготовки, прийняття й реалізації рішень, спрямованих на досягнення екологічних цілей із використанням різних спеціальних і загальносистемних, адміністративних і економічних методів та механізмів [3]. Важливими складовими екологічного управління є: державна, корпоративна, регіональна і громадська підсистеми. Складовою національної системи екологічного управління і загальної системи державного управління, що функціонує згідно з чинним законодавством України, є державне екологічне управління. Воно формується на засадах нормативно-правового забезпечення організації управління, планомірного використання природоохоронного потенціалу країни, державного стимулювання, впровадження еколого-сумісних технологій, моніторингу, експертизи, гласності [3].

Сучасна екологічна ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом великого періоду часу. Найбільшою особливістю екологічного стану України є те, що екологічно гострі локальні ситуації поглиблюються великими регіональними кризами. Головними причинами, що призвели до тяжкого стану довкілля є: застаріла технологія виробництва та обладнання; висока енергомісткість та матеріаломісткість, що перевищують у два – три рази відповідні показники розвинутих країн; відсутність належних природоохоронних систем; відсутність належного правового та економічного механізмів, які стимулювали б розвиток екологічно безпечних технологій; відсутність належного контролю за охороною довкілля та інші.

Для забезпечення належного рівня екологічної безпеки на глобальному, регіональному чи локальному рівнях, а також у межах держави та її підрозділів, необхідно розробити систему забезпечення екологічної безпеки, що забезпечать виконання на законних підставах комплексу заходів, які матимуть на меті охорону навколишнього природного середовища.

Список використаних джерел:

1. Про охорону навколишнього середовища: Закон України від 26 червня 1991р. № 1268-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1991р. №41. Ст.546.
2. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля : постанова Кабінету Міністрів України № 391 від 30.03.1998 р.
3. Шевчук В. Я. Екологічне управління : підруч. для студ. екологіч. спец. вищ. навч. закл. К. : Либідь, 2004. 432 с.

Науковий керівник: **Баришевська І. В.**, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна